

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу**

Кафедра туризму

І.П. Кінаш

**СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ
ПРАКТИКУМ**

**Івано-Франківськ
2017**

УДК 330.34
ББК 65.011.4

К 41

Рецензент:

Архипова Л.М. доктор технічних наук, професор, зав.
кафедри туризму

*Рекомендовано методичною радою університету
(протокол № від 2017)*

Кінаш І.П.

К-41 Стратегія сталого розвитку туризму: практикум. – Івано-
Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 36 с.

МВ

- 2017

Практикум розроблено відповідно до робочої програми дисципліни «Стратегія сталого розвитку туризму».

Методичні вказівки для проведення практичних занять призначені для закріплення знань з питань реалізації концепції сталого розвитку та отримання навичок та вмінь розробки стратегій сталого розвитку туризму. Запропоновано питання для опитування, тестові завдання, подано список рекомендованих джерел. Призначено для студентів очної та заочної форм навчання ОКР «Магістр» 6.140103 - Туризм.

УДК 330.34
ББК 65.011.4

МВ

- 2017

© Кінаш І.П., 2017
© ІФНТУНГ, 2017

ЗМІСТ

Загальні методичні вказівки	4
Зміст семінарських занять.....	5
Заняття № 1 Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання.....	5
Заняття № 2 Парадигма сталого розвитку туризму.....	8
Заняття № 3 Вектори сталого розвитку туризму.....	17
Заняття № 4 Стратегічне планування розвитку туризму.....	20
Заняття № 5 Програмно-цільовий підхід до розвитку сфери туризму.....	23
Заняття № 6-7 Розробка регіональних та місцевих стратегій сталого розвитку туризму.....	25
Заняття № 8 Ринкові механізми управління розвитком туристичного бізнесу.....	29
Заняття № 9 Соціальна мобілізація для сталого розвитку туризму.....	29
Рекомендована література.....	33

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Основною **метою** навчальної дисципліни є: формування знань щодо концепції сталого розвитку та отримання навичок та вмінь розробки стратегій розвитку туризму . Студенти повинні розуміти сутність сталого розвитку туризму як на глобальному, так і на національному, регіональному та місцевому рівні.

Дисципліна повинна допомогти студентам перевести вже набуті знання у площину їх практичного використання.

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- предметну сферу і методологічну основу сталого розвитку туризму;
- перспективні наукові напрями розвитку туризму у світу, державі, регіоні в контексті сталого розвитку;
- технології та процедури формування цілей сталого розвитку туризму для різних суб'єктів господарської діяльності;
- закони, принципи та механізми забезпечення сталого розвитку туризму;
-

Студенти повинні **вміти:**

- дати оцінку та рекомендації для регіону, територіальної громади та суб'єкта господарювання з відповідності стратегій сталого розвитку туризму;
- забезпечити процедуру розробки стратегії сталого розвитку туризму для регіону та територіальної громади;
- визначати технологію управління суб'єкта господарювання за ознаками досягнення мети діяльності та ресурсами, що використовуються, з урахуванням особливостей цього суб'єкта в контексті сталого розвитку;
- здійснити моніторинг за процесом виконання стратегії сталого розвитку туризму.

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
Теоретико-прикладні аспекти реалізації концепції
сталого розвитку

Заняття № 1

Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання

1. Основні поняття і визначення сталого розвитку
2. Система, її стан і зміни
3. Концепція сталого розвитку: історичні аспекти, цілі, завдання.
4. Проблеми світової спільноти, що лягли в основу концепції сталого розвитку .

Кожен студент доповідає перший розділ пошукової роботи
- *Теоретичні засади сталого розвитку туризму*

Тести для контролю знань

1. Коли виникли ідеї сталого розвитку?
 - а) на початку ХІХ століття;
 - б) після закінчення Першої світової війни;
 - в) наприкінці ХХ століття;
 - г) усі відповіді неправильні.

2. У чому полягає актуальність сталого розвитку?
 - а) сталий розвиток є альтернативою нинішньому незбалансованому розвитку;
 - б) сталий розвиток стосується усіх сфер людського життя;
 - в) сталий розвиток стосується усіх людей;
 - г) усі відповіді правильні.

3. Що означає поняття «сталий розвиток суспільства»?

- а) стабільність економічного зростання;
- б) підвищення рівня матеріального добробуту населення;
- в) збалансованість економічного, екологічного та соціального компонентів розвитку;
- г) сталий розвиток соціально-економічної бази суспільства.

4. Що означає поняття «глобалізація» ?

- а) розвиток міжнародних відносин між усіма країнами світу;
- б) наслідки глобального потепління;
- в) намагання США поставити себе над усіма країнами світу;
- г) посилення взаємозв'язку між усіма країнами світу;
- д) усі відповіді неправильні.

5. Що означає поняття «ноосфера» ?

- а) розуміння цілісності людського розуму і планети Земля;
- б) сфера усього живого на землі;
- в) найвищі шари земної атмосфери, де починається спілкування людей з космосом;
- г) усі відповіді неправильні.

6. Що є предметом науки «демографія»?

- а) поширення демократичних процесів у світі;
- б) вивчення досвіду демократичних перетворень у різних країнах;
- в) дослідження життя різних етносів;
- г) стан та тенденції розвитку населення Землі.

7. Що означає поняття «техносфера»?

- а) виробнича, будівельна та науково-технічна діяльність;
- б) інноваційна та науково-технічна сфера у технополісах;

- в) планетарний простір , що знаходиться під впливом технічної та інструментальної діяльності людей;
- г) усі відповіді неправильні.

8. Що означає поняття «біосфера»?

- а) сфера діяльності, сформована лише на основі біологічних компонентів;
- б) сфера усього живого;
- в) сфера спілкування людини з природою;
- г) усі відповіді неправильні.

9. Що означає поняття «соціосфера»?

- а) сфера існування соціуму;
- б) сфера особистісного життя людей;
- в) спілкування людей у виробничій сфері;
- г) усі відповіді неправильні.

10. Що означає поняття «екосфера»?

- а) екологія;
- б) частина території землі з небезпечним забрудненням, що вимагає термінового втручання людей;
- в) єдина (загальна) система взаємодії людей з природою;
- г) усі відповіді неправильні.

Література: (1, 2, 6, 9, 13)

Заняття № 2

Парадигма сталого розвитку туризму

1. Сталий розвиток туризму: сутність, чинники розвитку
2. Роль міжнародних організацій у реалізації концепції сталого розвитку
3. Принципи та фактори розвитку туризму з позицій сталості
4. Види сталого розвитку туризму та особливості їх здійснення.

Кожен студент доповідає другий розділ пошукової роботи - *Характеристика обраного регіону.*

Тестові завдання

1. Які екологічні принципи сталого розвитку туризму:
 - а) мінімізація і утилізація відходів
 - б) впровадження систем очищення та повторного використання води, матеріалів та технологій із якнайменшим впливом на природне та культурне довкілля,
 - в) ефективне використання енергії та залучення альтернативних джерел енергії,
 - г) зменшення шкідливої дії транспорту
 - д) усі відповіді вірні

2. Представницьким органом ООН є:
 - а) Генеральна Асамблея,
 - б) Рада безпеки,
 - в) Секретаріат,
 - г) ЕКОСОП

3. Визначте тип організації, до якої належить ООН:

- а) галузева,
- б) універсальна,
- в) регіональна,
- г) закрита

4. ООН була заснована в:

- а) 1919 р.
- б) 1945 р.
- в) 1949 р.
- г) 1958 р.

5. Визначте головну мету утворення ООН:

- а) розвиток дружніх відносин між націями на ґрунті поважання принципу рівності і самовизначення народів,
- б) міжнародне співробітництво з вирішення проблем економічного, соціального, культурного й гуманітарного плану,
- в) підтримка міжнародного миру та безпеки,
- г) формування центру узгодження зусиль націй для досягнення спільних цілей.

6. Головними органами ООН є (визначте цілком правильну добірку):

- а) Генеральна Асамблея, Рада безпеки, ЮНКТАД, ЮНЕСКО, Міжнародний суд, Рада з опіки,
- б) Генеральна Асамблея, Рада безпеки, ЮНЕСКО, ЕКОСОП, МВФ, Секретаріат
- в) Генеральна Асамблея, Рада безпеки, ЮНКТАД, ЮНІДО, Міжнародний суд, Секретаріат
- г) Генеральна Асамблея, Рада безпеки, ЕКОСОП, Міжнародний суд, Рада з опіки, Секретаріат,

д) Генеральна Асамблея, Рада безпеки, ЮНКТАД, ЕКОСОП, Міжнародний суд, Секретаріат.

7. У якої з наведених організацій системи ООН головною метою є охорона

довкілля?

- а) ЮНКТАД,
- б) ЮНЕСКО,
- в) ЮНЕП,
- г) ЮНІСЕФ.

8. Які проблеми можуть бути віднесені до глобальних:

- а) які не можуть бути вирішені окремими країнами,
- б) які стосуються не тільки окремих людей, а й всього людства,
- в) які охоплюють всі сторони життя людей,
- г) які вирішуються на рівні певного регіону
- д) всі відповіді правильні,
- е) правильні відповіді а), б), в).

9. На якій конференції було прийнято «Порядок денний на XXI століття»?

- а) на конференції ООН з навколишнього середовища в Стокгольмі в 1972 р.
- б) на конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро в 1992 р.
- в) на Всесвітній зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі в 2002 р.
- г) усі відповіді неправильні.

10. В чому основний зміст Декларації Ріо?

- а) характеристика стану екологічних проблем,

- б) визначення прав та обов'язків держав світу у межах концепції сталого розвитку,
- в) визначення основних способів реалізації концепції сталого розвитку,
- г) характеристика обмеженості моделей виробництва, які не відповідають сталому розвитку.

11. В якому році був проведений саміт зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі ?

- а) 1992 р.
- б) 2000 р.
- в) 2002 р.
- г) 2008 р.

12. Саміт тисячоліття був проведений в:

- а) 1992 р.
- б) 2000 р.
- в) 2002 р.
- г) 2008 р.

13. Цілі розвитку тисячоліття були прийняті на:

- а) конференції в Ріо-де-Жанейро в 1992 р.
- б) на спеціальній сесії Генеральної асамблеї ООН в 1997 р.
- в) на Саміті тисячоліття в 2000 р.
- г) на Всесвітній зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі в 2002 р.

14. Місцевий порядок денний на XXI століття – це:

- а) сукупність дій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку на рівні держави,
- б) план дій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку на рівні регіону,
- в) план дій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку на місцевому рівні,

г) сукупність дій, спрямованих на досягнення сталого розвитку на основі партнерства між соціальними групами населення.

15. План виконання рішень щодо реалізації концепції сталого розвитку був прийнятий на:

- а) на конференції в Стокгольмі в 1972 р.
- б) на Саміті тисячоліття в 2000 р.
- в) на Всесвітній зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі в 2002 р.
- г) на конференції в Ріо-де-Жанейро в 1992 р.

.Література: (4, 5, 10)

Заняття № 3

Вектори сталого розвитку туризму

1. Економічне зростання та сталий розвиток туризму.
2. Соціальний розвиток як головний чинник і показник забезпечення сталого розвитку туризму
3. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку туризму
4. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки України.
5. Соціальний розвиток як головний чинник і показник забезпечення сталого розвитку туризму.

Кожен студент доповідає третій розділ пошукової роботи - *Аналіз тенденцій економічного розвитку регіону*

Тестові завдання

1. Базовий набір індикаторів сталого розвитку поділяють на:

- а) соціальні
- б) економічні
- в) екологічні
- г) політичні
- д) демографічні
- е) правильні відповіді – а, б, в,
- є) правильні відповіді – а, в, г.

2. Сталий розвиток – це розвиток, який:

- а) забезпечує стійкі темпи економічного зростання,
- б) забезпечує стійке зростання багатства нації,
- в) забезпечує потреби в поступальному інноваційному розвитку,
- г) забезпечує потреби нинішнього покоління без завдання шкоди можливості майбутнього покоління забезпечити свої власні потреби.

3. Економічний розвиток – це:

- а) кількісна зміна параметрів економічної системи: збільшення ВВП, обсягів споживання, сукупного попиту, робочої сили, населення, капіталу, інвестицій тощо,
- б) соціальні зміни, що здійснюються на загальних принципах,
- в) виникнення якісних змін в економічній системі суспільства, які приводять до підвищення ефективності її функціонування та удосконалення базових елементів основних структур,
- г) сукупність взаємопов'язаних процесів нагромадження капіталу (мобілізації ресурсів), розвитку виробництва та підвищення продуктивності.

4. Економічне зростання – це:

а) кількісна зміна параметрів економічної системи: збільшення ВВП, обсягів споживання, сукупного попиту, робочої сили, населення, капіталу, інвестицій тощо,

б) соціальні зміни, що здійснюються на загальних принципах,

в) виникнення якісних змін в економічній системі суспільства, які приводять до підвищення ефективності її функціонування та удосконалення базових елементів основних структур,

г) сукупність взаємопов'язаних процесів нагромадження капіталу (мобілізації ресурсів), розвитку виробництва та підвищення продуктивності.

5. Основні характеристики глобальної рівноваги:

а) обсяг капіталу і чисельність населення залишаються постійними, темпи народжуваності і смертності та попит на капітальні вкладення (інвестиції) і амортизація - однакові;

б) початкові значення народжуваності, смертності, інвестицій та амортизації – мінімальні;

в) рівні, на яких стабілізується капітал і чисельність населення, та співвідношення між ними встановлюються відповідно до суспільних потреб,

г) всі відповіді правильні,

д) правильні відповіді а), б),

е) правильні відповіді б), в).

6. Фундаментальна основа традиційної економіки – це:

а) необмежене економічне зростання,

б) обмежене економічне зростання,

в) обмежене ресурсами економічне зростання,

г) необмежений економічний розвиток.

7. Традиційні фактори економічного розвитку – це:

- а) земля, праця, природні ресурси,
- б) земля, праця, капітал.
- в) праця, технології, капітал,
- г) капітал, праця, управління.

8. До новітніх факторів економічного зростання відносять:

- а) капітал, праця,
- б) праця, технології,
- в) технології, управління,
- г) управління, капітал.

9. Які з перерахованих груп факторів відносять до екстенсивних факторів економічного зростання?

а) збільшення чисельності зайнятих; збільшення фізичного обсягу капіталу; залучення додаткових природних ресурсів

б) технологічний прогрес; рівень освіти та професійної підготовки кадрів; економія за рахунок зростання масштабу виробництва; покращення розподілу ресурсів;

в) збільшення чисельності зайнятих; технологічний прогрес; збільшення фізичного обсягу капіталу, покращення розподілу ресурсів;

г) залучення додаткових природних ресурсів; рівень освіти та професійної підготовки; економія за рахунок зростання масштабу виробництва.

10. Які групи факторів відносять до інтенсивних факторів економічного зростання?

а) збільшення чисельності зайнятих; збільшення фізичного обсягу капіталу; залучення додаткових природних ресурсів

б) технологічний прогрес; рівень освіти та професійної підготовки кадрів; економія за рахунок зростання масштабу виробництва; покращення розподілу ресурсів;

в) збільшення чисельності зайнятих; технологічний прогрес; збільшення фізичного обсягу капіталу, покращення розподілу ресурсів;

г) залучення додаткових природних ресурсів; рівень освіти та професійної підготовки; економія за рахунок зростання масштабу виробництва..

11. Чим визначається актуальність екологічно збалансованого сталого розвитку?

а) недостатньо швидким глобальним економічним розвитком;

б) недостатньою народжуваністю у багатьох країнах світу;

в) необхідністю прискорення соціально-економічного зростання у країнах,

що розвиваються;

г) потребою запровадження альтернативних шляхів суспільного розвитку;

д) усі відповіді правильні.

12. Чим викликане загострення екологічних проблем?

а) порушенням унікальної екосистеми України;

б) порушенням гомеостазу багатьох екосистем;

в) поєднанням природних та антропогенних чинників;

г) усі відповіді правильні.

13. Що визначають пріоритети збалансованого розвитку?

а) основоположні принципи сталого розвитку;

б) найважливіші завдання сталого розвитку;

в) першочергові заходи з реалізації сталого розвитку ;

г) усі відповіді правильні.

14. Назвіть внутрішні аспекти політики екологічної безпеки України на сучасному етапі.

- а) відсутність нормативної бази;
- б) відсутність економіко-організаційних та інституційних механізмів розв'язання екологічних проблем;
- в) наявність системи екологічних платежів;
- г) активна роль місцевої влади у покращенні екологічної ситуації;
- д) усі відповіді неправильні.

15. Назвіть основні економіко-організаційні механізми розв'язання екологічних проблем.

- а) екологічні платежі, штрафи, податки;
- б) екологічні фонди;
- в) екологічне страхування;
- г) продаж квот на забруднення;
- д) усі відповіді правильні.

16. Які чинники впливають на міжнародні аспекти політики екологічної безпеки України?

- а) демографічна криза;
- б) залежність міжнародноузгоджених рішень від внутрішньополітичної боротьби;
- в) екологічні проблеми перетворюються на джерело ускладнення міжнародних відносин;
- г) перетворення міжнародних економічних відносин на канал розповсюдження екологічних загроз;
- д) усі відповіді правильні.

17. Які ключові елементи можуть увійти до моделі міжнародного екологічного порядку?

- а) взаємозв'язок політичних заходів світового, регіонального та національного рівнів;

- б) створення міжнародних механізмів екологічного моніторингу та контролю;
- в) введення відповідальності держав за знищення екосистем у межах їхніх кордонів;
- г) введення для всіх держав обов'язкових верхніх меж гранично недопустимих обсягів викиду небезпечних сполук;
- д) правильні відповіді – б), в);
- е) усі відповіді правильні.

18. Якими є пріоритетні заходи щодо структурної перебудови та екологізації сфери туризму в Україні?

- а) удосконалення економічних механізмів природокористування та природоохоронної діяльності;
- б) розробка коротко- і середньострокових програм структурних змін;
- в) орієнтація сільського господарства на масове використання генетично модифікованих організмів;
- г) поширення регулювання різних аспектів економічних відносин за допомогою низки підзаконних актів міністерств та відомств;
- д) усі відповіді правильні.

19. Як можна визначити стратегічну мету зміни моделей виробництва та споживання у сфері туризму в контексті реалізації екологічної політики?

- а) підвищення рівня життя населення;
- б) збільшення витрат на збереження навколишнього середовища;
- в) виховання молоді у дусі відповідальності за економне використання ресурсів;
- г) зменшення інтегрального негативного впливу на людину і природу;
- д) усі відповіді правильні.

20. Якими є пріоритетні засади щодо збалансованого розвитку енергетики?

- а) нарощування в Україні потужностей атомних електростанцій;
- б) здешевлення електроенергії за рахунок будівництва нових гідроелектростанцій;
- в) спрямування фінансових ресурсів на закупівлю дешевих енергоносіїв за кордоном;
- г) розробка та реалізація програм енергозбереження, зменшення потреб в імпорті енергоносіїв;
- д) усі відповіді правильні.

21. Якими є складові індексу людського розвитку?

- а) індекс доходу;
- б) індекс освіти;
- в) індекс тривалості життя;
- г) усі відповіді правильні.

22. Яким чином впливає розвиток освіти на здоров'я людей та тривалість їхнього життя?

- а) покращує здоров'я і збільшує тривалість життя;
- б) погіршує здоров'я та зменшує тривалість життя;
- в) ніяк не впливає;
- г) усі відповіді неправильні.

Література: (1, 3, 7, 11,14, 17)

Заняття № 4

Стратегічне планування розвитку туризму

1. У чому полягає суть стратегічного планування розвитку туризму?
2. Розкрийте зміст принципів стратегічного планування розвитку туризму
3. Які переваги стратегічного планування розвитку туризму
4. Опишіть етапи стратегічного планування і охарактеризуйте специфіку кожного

Кожен студент доповідає четвертий розділ пошукової роботи - *Аналіз тенденцій соціального розвитку регіону*

Тестові завдання

1. Чому зростає роль наукового обґрунтування управлінських рішень?
 - а) зростає швидкість змін у навколишньому середовищі;
 - б) через наявність великої кількості глобальних проблем;
 - в) зростає ціна втрат через некомпетентність рішень;
 - г) усі відповіді правильні.

2. Чому зростає роль освіти у сучасному світі?
 - а) освіта підвищує рівень професіоналізму керівних кадрів;
 - б) освіта сприяє загальному підвищенню рівня науки;
 - в) освіта разом з наукою підвищує загальний рівень культури;
 - г) усі відповіді правильні.

3. Коли розпочалася проголошена ООН Декада освіти в інтересах сталого розвитку?
 - а) 2000 р.

- б) 2005 р.
- в) 2010 р.
- г) усі відповіді неправильні.

4. Що є головним для зміцнення наукової бази сталого розвитку?

- а) створення організаційних механізмів співпраці науковців;
- б) визначення національних пріоритетів наукових досліджень;
- в) створення баз даних різних наук щодо сприяння сталому розвитку;
- г) усі відповіді правильні.

5. Для чого необхідно поглиблювати наукове знання про планету Земля?

- а) для адекватного і своєчасного реагування на зміни;
- б) щоб запобігти вичерпання ресурсів;
- в) для попередження небезпечних змін у довкіллі;
- г) усі відповіді правильні.

6. Яку роль відіграють довгострокові оцінки та прогнози?

- а) сприяють проведенню упереджувальних дій з підтримки біосфери;
- б) використовуються для розробки перспективних моделей сталого розвитку;
- в) сприяють корегуванню місцевих, національних та глобальних програм розвитку;
- г) усі відповіді правильні.

7. Які заходи потрібні для удосконалення науково-технічного потенціалу бідних країн?

- а) допомога у підготовці науково-технічних кадрів;
- б) удосконалення інфраструктури досліджень;
- в) стимулювання якомога швидкого впровадження науково-технічних розробок;
- г) усі відповіді правильні.

8. У чому полягає вплив базової освіти на поширення обізнаності з проблем сталого розвитку?

- а) отримуються певні знання про сталий розвиток;
- б) з'ясовуються принципи сталого розвитку;
- в) забезпечується основа для розширеної пізнавальної діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

9. Який шлях може бути найефективнішим для організації масової освіти для сталого розвитку?

- а) провести опитування студентів;
- б) ввести в усі навчальні програми модулі або навчальні дисципліни зі сталого розвитку;
- в) організувати для студентів додаткові заняття;
- г) усі відповіді правильні.

10. Яким чином можна зменшити відтік науково-технічних кадрів з країн, що розвиваються?

- а) заборонити їм виїзд за кордон;
- б) засобами політики регулювання заробітної плати;
- в) включати їх у спільні міжнародні програми та проекти ;
- г) усі відповіді правильні.

Література: (6, 8, 10)

Заняття № 5

Програмно-цільовий підхід до розвитку сфери туризму

1. Поняття програмно-цільового підходу розвитку та його переваги.

2. Особливості формування програм розвитку туризму на різних рівнях.

Кожен студент доповідає п'ятий розділ пошукової роботи - *Аналіз тенденцій екологічного розвитку регіону*

Тестові завдання

1. Національний інтерес – це чий інтерес?

- а) держави;
- б) правлячої еліти;
- в) загалу громадян;
- г) усі відповіді неправильні.

2. У чому полягає головне протиріччя між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються?

- а) несправедливий розподіл прибутків від спільної діяльності;
- б) багаті країни не хочуть допомогти бідним країнам, що розвиваються;
- в) несправедливі торговельні відносини;
- г) усі відповіді неправильні.

3. У чому полягає головне протиріччя між національними державами і ТНК?

- а) уряди вимушені виконувати вимоги ТНК;
- б) ТНК порушують місцеві традиції;
- в) ТНК підривають основи малого бізнесу;
- г) ТНК уникають сплати податків;
- д) усі відповіді неправильні.

4. У чому сутність основного протиріччя між різними соціальними верствами?

- а) несправедливий розподіл виробленого сукупного продукту;
- б) різні релігійні та ідеологічні уподобання;
- в) різні програмні установки політичних партій;
- г) усі відповіді неправильні.

5. Які засоби подолання розбіжностей інтересів є найбільш ефективними?

- а) узгодження інтересів, компроміси;
- б) боротьба, змагання;
- в) патерналізм;
- г) усі відповіді неправильні.

6. Що означає термін «громадянське суспільство»?

- а) влада громадян;
- б) сфера суспільного життя поза владними відносинами;
- в) форма державного устрою;
- г) усі відповіді неправильні.

7. Які основні ознаки громадянського суспільства?

- а) верховенство закону;
- б) наявність чіткої вертикалі влади;
- в) наявність великої кількості громадських організацій;
- г) усі відповіді неправильні.

8. Що таке соціальне партнерство?

- а) механізм узгодження інтересів та рівноправної співпраці;
- б) договірні відносини між найманим працівником і роботодавцем;
- в) спільна діяльність різних країн;

г) усі відповіді правильні.

9. Що означає поняття «місьцеве самоврядування»?

а) нижня ланка державної влади;

б) можливість для робітників брати участь в управлінні виробництвом;

в) правомочність місцевих громад вирішувати проблеми свого життя;

г) усі відповіді правильні.

10. Програмно-цільовий метод це

а) комплексний документ, у якому зазначаються заходи направлені на розвиток

б) форма планування, орієнтована на вирішення актуальних проблем розвитку туризму на різних рівнях

в) засіб досягнення пріоритетів розвитку галузі

г) відповідний організаційно-економічний механізм розвитку галузі

Література: (1, 7, 11, 16)

Заняття № 6-7

Розробка регіональних та місцевих стратегій сталого розвитку туризму

1. Методологія розробки регіональних стратегій сталого розвитку туризму

2. Процедура, способи та алгоритм розробки стратегії розвитку з врахуванням концепції сталого розвитку.

3. Інтеграція сталого розвитку сфери туризму в стратегіях місцевого та регіонального розвитку.

4. Цілі, завдання та проекти місцевих стратегій сталого розвитку туризму (за вибором).

Кожен студент доповідає шостий розділ пошукової роботи - *Дослідити особливості реалізації Програм розвитку туризму обраного регіону.*

Тестові завдання

1 Метод вибірково-територіального підходу означає:

а) удосконалення здатності місцевих громад, громадських організацій та інших місцевих інститутів планувати, мобілізувати ресурси, реалізовувати плани та здійснювати моніторинг діяльності,

б) планування місцевого розвитку на основі визначення потреб населення, тобто знизу-вгору, через включення планів розвитку громад та їхніх частин у плани розвитку території;

в) відмову від галузевого планування розвитку тільки певного сектору економіки і перехід до комплексного планування і фінансування території.

2. Метод спільного планування означає:

а) удосконалення здатності місцевих громад, громадських організацій та інших місцевих інститутів планувати, мобілізувати ресурси, реалізовувати плани та здійснювати моніторинг діяльності,

б) планування місцевого розвитку на основі визначення потреб населення, тобто знизу-вгору, через включення планів розвитку громад та їхніх частину плани розвитку території;

в) відмову від галузевого планування розвитку тільки певного сектору економіки і перехід до комплексного планування і фінансування території.

3. За умови сталого розвитку економіка держави повинна трансформуватись за рахунок галузей

- а) енергоефективних
- б) високотехнологічних
- в) ресурсозберігаючих
- г) усі відповіді правильні

4. Стратегія – це

- а) комплексний документ, у якому зазначаються заходи направлені на розвиток
- б) послідовність певних кроків та дій, інтегрованих у просторі і часі, що приводять до зміни поточного становища на бажане.
- в) модель поведінки, спрямованої на досягнення поставлених цілей, набір правил для пошуку і використання можливостей.
- г) немає правильної відповіді

5. Стратегічний план характеризується

- а) гнучкістю
- б) послідовністю
- в) інформаційністю
- г) багатоохопністю

6. Цільові програми розвитку туризму побудовані за схемою

- а) цілі – способи – засоби - оцінка результатів
- б) мета-пріоритети-засоби-кінцевий результат
- в) цілі – шляхи – способи – засоби - оцінка результатів
- г) стратегія-засоби-державні кошти-контроль за кінцевим результатом

7. На скількох рівнях може відбуватися програмно-цільове управління

- а) тільки на одному
- б) на двох

- в) на трьох
- г) на чотирьох

8 Який рік вважається роком екотуризму

- а) 2001
- б) 2002
- в) 2006
- г) 2016

9. До зовнішніх чинників сталого розвитку туризму не відносять:

- а) пріоритети державної політики
- б) державні екологічні стандарти
- в) природно-ресурсний потенціал держави
- г) стратегія сталого розвитку туризму в регіонах

10 «Мякий» туризм не передбачає:

- а) незначну попередню інтелектуальну підготовку до поїздки;
- б) стиль життя відповідно до культури відвідуваної країни
- в) повільні і помірно швидкі засоби пересування
- г) вивчення мови країни на найпростішому рівні

Література: (8, 10)

Заняття № 8

Ринкові механізми управління розвитком туристичного бізнесу

1. Механізм розвитку: поняття, особливість формування.

2. Які вам відомі ринкові механізми розвитку туризму? Розкрийте їх суть.

3. Що таке інструменти розвитку? Які ви знаєте інструменти розвитку туризму? В чому їх особливості прояву?

Кожен студент доповідає про те, яким чином працюють інструменти розвитку туризму на обраній території.

Література: (8, 10)

Заняття № 9

Соціальна мобілізація для сталого розвитку туризму

1. Роль громади у вирішенні соціально-економічних проблем.

2. Децентралізоване управління.

3. Підходи до визначення поняття «соціальна мобілізація».

4. Охарактеризуйте сфери життєдіяльності, в яких соціальна мобілізація є найбільш дієва.

5. Приведіть приклади використання соціальної мобілізації як інструменту розвитку туризму.

Кожен студент доповідає сьомий розділ пошукової роботи Приклади соціальної мобілізації для сталого розвитку туризму обраного регіону. Роблять висновки про можливість досягнення сталого розвитку туризму регіону.

Тестові завдання

1. Залучення громад до вирішення завдань місцевого та регіонального рівня обумовлюється:

- а) необхідністю зворотного зв'язку,
- б) можливістю використання додаткового ресурсного потенціалу,
- в) нездатністю органів місцевої влади вирішити певні проблеми самостійно,
- г) нездатністю органів центральної влади ефективно вирішити певні проблеми,
- д) всі відповіді правильні,
- е) немає правильної відповіді.

2. Відмітити найбільш точне визначення: соціальна мобілізація – це:

- а) зміна способу мислення людей, які мають специфічну проблему,
- б) об'єднання людей, які використали свій прихований потенціал у допомозі собі самостійно вирішити наявну проблему,
- в) інструмент мобілізації людей з певною соціальною, політичною, релігійною та іншою метою,
- г) всі відповіді правильні,
- д) немає правильної відповіді.

3. Для ефективної соціальної мобілізації треба навчити людей таким вмінням:

- а) організовуватись,
- б) визначати та ранжувати за пріоритетами можливості та потреби,
- в) визначати технічну спроможність вибраних можливостей чи потреб розвитку,
- г) всі відповіді правильні,
- д) правильні відповіді а), б),

е) правильні відповіді б), в).

4. Інструмент соціальної мобілізації не є дієвим для вирішення таких питань:

- а) розвиток нових галузей економіки,
- б) безпека життя,
- в) створення та утримання інфраструктури громад соціального та екологічного характеру,
- г) комплексні проблеми (гендер, молодь).

5. Для повноцінного використання інструменту соціальної мобілізації є необхідним:

- а) систематизація знань з питань місцевого розвитку, ролі громад та можливостей соціальної мобілізації;
- б) формування у нинішнього покоління знань, вмінь та навичок використання інструменту соціальної мобілізації в повсякденному житті;
- в) формування відповідних знань у майбутнього покоління,
- г) всі відповіді правильні,
- д) правильні відповіді а), б),
- е) правильні відповіді б), в).

6. До обмежень для розвитку спілок громад можна віднести:

- а) посилення конфліктів, пов'язаних із розподілом обмежених ресурсів,
- б) надію громад на вирішення всіх проблем місцевими органами влади,
- в) залучення зовнішніх людських ресурсів,
- г) незбалансованість потреб великих міст і невеликих громад,
- д) всі відповіді правильні,
- е) немає правильної відповіді.

7. До проблем, які викликають збої в діяльності громад, можна віднести:

- а) «захоплення контролю місцевою елітою»,
- б) діяльність громад обов'язково передбачає участь великої кількості людей у досягненні загальних цілей,
- в) поява утриманських настроїв,
- г) всі відповіді правильні,
- д) правильні відповіді а), б),
- е) правильні відповіді б), в).

8. Чому не можна вирішити всі місцеві проблеми методом соціальної мобілізації?

- а) метод є більш ефективним для вирішення гострих проблем чи формування умов для задоволення базових потреб,
- б) він не ліквідує причини економічних та соціальних проблем, які існують за межами громади,
- в) його ефективність обмежується здібностями людей, залученими до процесу,
- г) всі відповіді правильні,
- д) правильні відповіді а), б),
- е) правильні відповіді б), в).

9. Назвіть головні сфери діяльності ПРООН в Україні:

- а) демократичне врядування;
- б) подолання бідності, досягнення процвітання та українських Цілей розвитку тисячоліття
- в) енергетика та навколишнє природне середовище.
- г) всі відповіді правильні,
- д) правильні відповіді а), б),
- е) правильні відповіді б), в).

10. Метод соціальної мобілізації означає:

а) удосконалення здатності місцевих громад, громадських організацій та інших місцевих інститутів планувати, мобілізувати ресурси, реалізовувати плани та здійснювати моніторинг діяльності,

б) планування місцевого розвитку на основі визначення потреб населення, тобто знизу-вгору, через включення планів розвитку громад та їхніх частин у плани розвитку території;

в) відмову від галузевого планування розвитку тільки певного сектору економіки і перехід до комплексного планування і фінансування території.

Література: (10, 15, 16)

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна навчальна література

1. Закон України "Про туризм" від 15.09.1995 № 324 із внесеними змінами від 18.11.2003 № 1282-IV.

2. Проект Закону України "Про сільський та сільський зелений туризм" від 23.10.2003 № 4299.

3. Проект Закону України «Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність» від 24.02.2009 р.

4. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В. К. Федорченка / Київ, ун-т туризму, економіки і права. — К. : Юрінком Інтер, 2002. — 640 с.

5. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. Разд.1. Научная мысль как планетное явление. —М: Наука, 1988. —208 с.

6. Глобалізація і безпека розвитку / О.Г.Білорус, Д.Г.Лук'яненко і ін. — К.: КНЕУ, 2001. —733 с.

7. Декларація та план виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку. 26 серпня – 4 вересня 2002 року. Йоганнесбург, Південна Африка / Видання друге. – К.: ПРООН/МПВСР, 2007. –97с.

8. Ісаєнко В.М. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь) : навчальний посібник / В.М.Ісаєнко, Ніколаєв К.Д., Бабікова К.О., Білявський Г.О., Смирнов І.Г. – К., 2013. – 300 с.

9. Зінько Ю. Збереження і сталий розвиток Карпат: Навчальний посібник зі сталого туризму / Зінько Ю., Рутинський М., Кудла Н. – К., 2008. – 60 с.

10. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.

11. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття” / Перекл. з англ.: ВГО “Україна. Порядок денний на ХХІ століття”. К., 2000.

12. Регіональна соціально економічна політика. Навчальний посібник / Гречаник Б.В., Васильченко Г.В. Канавець М.В. - Івано-Франківськ. Місто НВ. 2012.- 404 с.

13. Садовенко А. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середа, Т. Тимочко. – 2 вид. – К., 2011. – 392 с.

14. Социально–экономический потенциал устойчивого развития. Учебник /Под ред.проф. Л.Г.Мельника и проф.Н.Ханса. –Сумы: Университетская книга, 2007. –1207 с.

15. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. – К.: КНТЕУ, 2009. – 463 с.

16. Туризм и устойчивое развитие: Доклад Генер. секр. // Сессия (7; 1999). Нью-Йорк, 1999.

Додаткова література

1. Берданова О.В. Стратегічне планування регіонального розвитку: Навч. посібник / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 96 с.
2. Карий О. Стратегічне планування розвитку міста / О. Карий. – Львів.: ЗУКЦ, 2007. – 317 с.
3. Кінаш І. П. Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання / І. П. Кінаш // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки. – 2012. – № 1. – с. 5 - 9.
4. Кінаш І. П. Суспільний вектор сталого розвитку (питання теорії та практики) / [В. І. Куценко, В. П. Удовиченко, Я. В. Остафійчук та ін.]; наук. ред. В. І. Куценко; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». – Чернігів: Лозовий В. М., 2013.
5. Кінаш І. П. Соціальне управління як засіб досягнення сталого розвитку / І. П. Кінаш // Матеріали І міжнар. наук.-практ. конф. [«Менеджмент суб'єктів господарювання: проблеми та перспективи»], (Житомир, 20-21 червня 2013 р.). - Житомир: ЖДТУ, 2013. - с. 97 – 99.
6. Куйбіда В.С. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи: Збірник / В.С. Куйбіда, В.А. Негода, В.В. Толкованов. – К.: Вид-во «Крамар», 2009. – 170 с.
7. Куйбіда В.С. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід / В.С. Куйбіда, Ю.М. Білоконь. – К.: Логос, 2009. – 108 с.
8. Лендшел М. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендшел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2007. – 120 с.
9. Лендшел М. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку / М. Лендшел, Б. Винницький,

Ю. Ратейчак, І. Санжаровський / [за ред. Санжаровського І., Полянського Ю]. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2007. – 80 с.

10. Мельник Л.Г. Тайны развития (не очень серьезная книга об очень серьезном). –Сумы: ИТД «Университетская книга», 2005. –378 с.

11. Пархоменко В. Громада планує майбутнє: Практичний посібник зі стратегічного планування розвитку міст / В. Пархоменко, В. Прошко // Аспекти самоврядування. – К., 2000. – № 2. – С. 1–20

12. Планування місцевого сталого розвитку: Посібник з формулювання стратегії місцевого сталого розвитку. – К.: ПРООН, Муніципальна програма сталого розвитку, 2005. – 67 с.

УДК 330.34
ББК 65.011.4
К 41

Рецензент:

Архипова Л.М. – д.т.н., проф., завідувач кафедри туризму
Рекомендовано методичною радою університету
(протокол № від .2017 року)

Кінаш І.П.

К 41 Стратегія сталого розвитку: практикум. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 36 с.

МВ

Практикум розроблено відповідно до робочої програми дисципліни «Стратегія сталого розвитку розвитку туризму».

Методичні вказівки для проведення практичних занять призначені для закріплення знань з питань реалізації концепції сталого розвитку та отримання навичок та вмінь розробки стратегій сталого розвитку туризму. Запропоновано питання для опитування, тестові завдання, подано список рекомендованих джерел. Призначено для студентів очної та заочної форм навчання ОКР «Магістр» 6.140103 - Туризм.

Відповідальний за випуск:
Завідувач кафедри туризму
Член експертно-рецензійної
комісії університету
Нормоконтролер
Інженер I категорії НТБ

Л.М. Архипова

В.Я. Василюшин

Г.Я. Томашівська

С.Т. Тацакович

МВ

УДК 330.34
ББК 65.011.4
© Кінаш І.П.

© ІФНТУНГ, 2017